

ØKOLOGISK BIAVL I DANMARK

Økologisk biavl i Danmark

Udgivet december 2017

Tekst og redaktion: Ole Kilpinen, Rolf Tulstrup
Theuerkauf og Rune Havgaard Sørensen

Hæftet er udgivet med økonomisk støtte
fra "Fonden for økologisk landbrug"

Oplag: 8.000

Tryk og layout: Jørn Thomsen Elbo

Danmarks Biavlerforening
Fulbyvej 15
4180 Sorø
dansk@biavl.dk
www.biavl.dk / www.økobiavl.dk

At økologisk honning er et populært produkt, fremgår af det store salg, som supermarkederne har af honning med det røde Ø-mærke. Desværre er den økologiske honning sjældent produceret af danske bier, men derimod importeret fra udlandet. Det betyder endvidere, at det desværre er udlandet, som drager nytte af biernes værdifulde bestøvningsarbejde.

Fra 1. marts 2017 trådte nye regler om økologisk biavl i kraft. Dette har forbedret mulighederne for at producere økologisk honning i Danmark, da arealet hvor der kan drives økologisk biavl er udvidet væsentligt, så det nu også omfatter et antal økologiske jordbrug. Endvidere skal bistader i økologisk biavl, ikke længere kun bestå af træ. Selvom Danmarks Biavlerforening gerne havde set en større forbedring af forholdene for økologisk biavl i Danmark, så er ændringerne et skridt i den rigtige retning.

Danske biavlernes motiver til at drive biavl udspringer i næsten alle tilfælde af en betydelig interesse for naturens ve og vel. For rigtig mange biavlere er det derfor helt naturligt at interessere sig for økologi og for selv at gøre en aktiv indsats for økologien.

Det er Danmarks Biavlerforenings vurdering, at der eksisterer et stort marked for dansk økologisk honning og der er et uforløst potentiale i et tættere samarbejde mellem de økologiske jordbrug og økologiske biavlere. Lad os snarest få gang i en dansk produktion af økologisk honning på biernes præmisser og til glæde for alle parter, dvs. bierne, det økologiske jordbrug og den danske natur.

*Knud Graaskov
Formand for Danmarks Biavlerforening*

BLIV ØKOLOGISK BIAVLER

I Danmark har vi lange traditioner for at anvende mange af de samme metoder som kræves for økologisk biavl, derfor er skridtet til at blive økologisk biavler ikke så stort, dog kan kravene til bigårdens placering være en barriere.

En lang række af de krav, der stilles til økologiske biavlere, praktiseres allerede hos danske biavlere. Det handler f.eks. om varroabekæmpelse med myre- og oxalsyre. Men man skal kunne placere sin bigård på et sted der opfylder de specielle økologikrav, og man skal være klar til at gøre en ekstra indsats, som forhåbentlig bliver opvejet af positive oplevelser og af den merpris man kan få for sin honning.

Bestemmelserne om økologisk produktion i Danmark har sit udgangspunkt i EU's økologiforordning. Reglerne for økologisk biavl i Danmarks fremgår af kapitel 7 i "Bekendtgørelse om økologisk jordbrugsproduktion m.v." og i "Vejledning om økologisk jordbrugsproduktion".

I den følgende tekst gennemgås reglerne sammen med Danmarks Biavlerforenings anbefalinger til driften.

Sådan ansøger du

Der er udarbejdet et særligt skema i Landbrugsstyrelsens Tast-selv service, som skal bruges, når du ansøger om at få placeringen af dine økologiske bigårde godkendt. Skemaet skal hvert år udfyldes og indsendes til Landbrugsstyrelsen senest den 10. april.

Landbrugsstyrelsens godkendelse sker på baggrund af landmændenes indberetning af markplaner i april. Derfor finder styrelsens endelige godkendelse først sted efter den 21. april. Herefter får du et brev i din Tast-selv indbakke om dine placeringer er godkendt eller afvist. I ansøgningsskemaet skal du bl.a. oplyse antal bifamilier i bigårdene, samt en omlægningsdato for bigårdene. Placering af bigårdene oplyses ved at indberette dem i Internet Markkort, som er Landbrugsstyrelsens online kort system. Du finder Tast-selv service på <https://>

tastselv.fvm.dk/Pages/Entrance/Entrance.aspx.

Hvis du ikke i forvejen er autoriseret til økologisk jordbrugsproduktion, så skal du sammen med skemaet om bigårdenes placering også indsende en "Ansøgning om autorisation til økologisk jordbrugsproduktion". Danmarks Biavlerforening tilbyder gratis at gennemgå din autorisationsansøgning. Ansøgningen skal derudover godkendes og underskrives af en autoriseret økologikonsulent. Danmarks Biavlerforening har indgået aftale med Økologisk Rådgivning om udførelse af dette og betaling under rimelige vilkår. Autorisationen opnår man, når Landbrugsstyrelsens første kontrolbesøg er gennemført.

Ansøgningsskema om autorisation og vejledning til ansøgningsskema finder du på Landbrugsstyrelsens hjemmeside.

På www.økobiavl.dk kan du finde link til de aktuelle ansøgningsskemaer, samt praktiske oplysninger om ansøgningsproceduren.

Bigårdens placering

Bigårdenes placering har stor betydning for, om du kan godkendes og opretholde din autorisation som økologisk biavler. For at opnå godkendelse skal minimum 95% af nektar- og pollenkilderne i en radius af tre kilometer fra bigården bestå af økologiske arealer, miljøvenligt drevne arealer eller naturarealer. Områder der er under omlægning til økologi indgår også i beregningen. Alle afgrøder og naturområder er tillagt en værdi, ud fra hvor god en pollen- og nektarkilde de udgør. På baggrund af dette, udregnes hvilke områder der kan godkendes til økologisk biavl.

På Landbrugsstyrelsens hjemmeside findes et elektronisk kort, der kan vejlede i, hvor økologisk biavl kan finde sted. Kortet er opbygget på baggrund af landbrugets indberetning af markplaner det foregående år. Kortet er således et hjælpeværktøj til dig som biavler, så du kan se, om der er mulighed for økologisk biavl i dit nærområde.

Når du modtager svar på din ansøgning om placering af bigårde, vil det elektroniske kort være opdateret med nyeste markplaner, og således kan du på det tidspunkt se, hvilke arealer der er godkendt. I tilfælde af, at din placering bliver afvist, fordi den falder uden for de godkendte områder, har du 5 hverdage, til at sende en ny ansøgning om godkendelse af en ny placering. Det vil være en fordel for dig, at indberette flere bigårde, da du i løbet af sæsonen gerne må flytte bistader mellem godkendte bigårde. Derudover er du bedre stillet, hvis du et år oplever at placeringen af en bigård ikke bliver godkendt. Du må endvidere flytte bistaderne væk fra de godkendte placeringer i vinterhalvåret, når bierne ikke trækker.

Link til det vejledende kort:

<http://lbst.dk/tvaergaaende/oekologi/jordbrugsbedrifter/oekologisk-biavl/#c32517>

Danmarks Biavlerforening har oprettet hjemmesiden www.økobiavl.dk, hvor du kan finde en liste over økologiske landmænd, der gerne vil have biavl på deres arealer, lige som du selv kan anføre dig på listen og tilbyde dine bier til bestøvning. Vær dog opmærksom på, at de fleste økologiske landbrugsbedrifter ikke opfylder kravene for godkendt placering af økologisk bigård.

Kapitel 7

Biavl

§ 66. Bistader til økologisk biavl skal bestå af mindst 50 % naturlige materialer.

§ 67. Økologiske bigårde skal placeres, så bierne har adgang til at trække på 95 % godkendte nektar- og pollenkilder inden for en radius af bigården på 3 km. Stk. 2. Nektar- og pollenkilder betragtes som godkendte, hvis de stammer fra økologiske arealer, miljøvenligt drevet arealer eller naturarealer, jf. dog stk. 3.

Stk. 3. Arealerne i stk. 2 må ikke være:

- 1) Behandlet med pesticider eller handelsgødning.*
- 2) Kortlagt efter jordforureningsloven på hverken vidensniveau 1 eller vidensniveau 2.*
- 3) Områder der kan være lettere forurenet i henhold til den til enhver tid gældende jordforureningslovs § 50 a.*

§ 68. Landbrugsstyrelsen udarbejder hvert år efter fristen for den fælles indberetning et kort over de områder hvor kriterierne i § 67 er opfyldt. Godkendelse eller afvisning af de i § 14, stk. 1, nr. 4, indberettede koordinater på bigårde sker på baggrund af dette kort. Kortet opdateres en gang årligt, og det er altid det senest udarbejdede kort, som er gældende. Kortet er tilgængeligt på Landbrugsstyrelsens hjemmeside: www.lbst.dk

Omlægningsperioden

Omlægningen til økologisk biavl tager 1 år, og først derefter kan den honning der produceres sælges som økologisk. I omlægningsperioden skal voksen udskiftes til økologisk voks. Da der ikke er tilstrækkelig økologisk voks på markedet kan man i stedet anvende sin egen voks, såfremt man kan dokumentere at voksen ikke indeholder stoffer, der ikke er tilladt i økologisk produktion. Denne dokumentation opnås gennem en traditionel pesticidanalyse, hvor en vokstavle indsendes til analyse, eksempelvis gennem Danmarks Biavlerforening.

Når din biavl er omlagt til økologi har du ret til at sælge honning fra den godkendte biavl som økologisk honning. Det betyder, at du både har ret til at anvende det danske røde økologimærke sammen med det grønne europæiske økologimærke på dine etiketter.

Bifamilier og dronninger

Du må gerne købe bifamilier fra en økologisk biavler. Altså bifamilier, hvor bier og tavler allerede er omlagt til økologi. På den måde kan du eventuel afkorte din omlægning, da bifamilierne ikke først skal omlægges. Du må hvert år udskifte op til 10% af dronningerne med ikke-økologiske dronninger eller sværme. Dermed skal det øvrige dronningeskift ske med dronninger, som du selv producerer, eller dronninger af økologisk oprindelse.

Da retfærdighedsprincippet i økologi siger, at dyrene skal opdrættes under forhold som stemmer overens med deres naturlige adfærd og trivsel er det endvidere ikke tilladt at klippe dronningernes vinger.

Bistadet

I reglerne for økologisk biavl hedder det, at bistaderne hovedsageligt skal bestå af naturlige materialer. Dette fortolkes således, at andelen af naturmaterialer skal udgøre mindst 50% af stadets vægt. Derfor er det vigtigt at vide hvor meget de forskellige dele af staten vejer, så man hele tiden har styr på at kravene overholdes. Bruger man kunststofmagasiner, skal man regne ud hvad vægtforskellen er på rammer og magasin-kasse, som så skal være mindre end de øvrige dele af naturmaterialer. Det kan altså være nødvendigt at skifte nogle dele, som f.eks. låg eller bund, for at opfylde kravene. Har du brug for at lave nye låg eller bunde i træ kan du finde tegninger på Danmarks Biavlerforenings hjem-

meside www.biavl.dk. Rammerne og andre materialer, du bruger inden i bistadet, skal bestå udelukkende af naturlige materialer.

Fodring

I sæsonen er fodring af bifamilier med enten økologisk sukkeropløsning eller økologisk sukker kun tilladt, hvis det på grund af de klimatiske forhold eller svigtende fodringskilder er nødvendigt for biernes overlevelse. Det er vigtigt at føre dokumentation for hvor, hvornår og hvorfor det eventuelt sker. Reglerne siger at du skal efterlade bifamilierne med tilstrækkelig honning og pollen til, at de kan overvinde, men de må også gerne fodres med økologisk sukkeropløsning.

Varroabekæmpelse

Til bekæmpelse af varroamider må du bl.a. bruge myresyre, mælkesyre, eddikesyre, thymol og oxalsyre. Endvidere må du fratage droneengel som led

i bekæmpelse af varroamider. Således kan du også i økologisk biavl anvende Danmarks Biavlerforenings sikre strategi til varroabekæmpelse, som du kan læse mere om på www.varroa.dk.

Til rengøring og desinfektion af bistaderne må du bl.a. bruge kaustisk soda, og fysiske behandlinger, som damp eller direkte ild. Herudover kan du i "Vejledning om økologisk jordbrugsproduktion" finde en liste over midler, som det er tilladt at bruge.

Både økologisk og konventionel

For økologisk produktion gælder det generelt, at man ikke kan producere økologiske og konventionelle varer på samme bedrift. Inden for økologisk biavl er der dog mulighed for i bestøvningsøjemed at have ikke-økologiske bier på samme bedrift hvor man har økologiske bier. Dette for at sikre mest mulig bestøvning i Danmark. Du skal sende en ansøgning til Landbrugsstyrelsen, hvis du vil bruge denne mulighed.

Foto Rolf Tulstrup Theuerkauf

Forudsætningen er, at alle regler omkring økologisk biavl overholdes for din ikke-økologiske biavl med undtagelse af kravet om bigårdens placering. Det er naturligvis kun honning fra den økologiske biavl, der kan sælges som økologisk.

Hvis ikke din konventionelle biavl kan opfylde de nævnte betingelser, skal den økologiske og den ikke-økologiske biavl adskilles og du skal have forskellige CVR- eller CPR-numre for de to produktioner.

Håndterer man både økologisk og konventionelt udstyr og honning i samme lokaler/slyngerum er det vigtigt at kunne dokumentere at de ikke sammenblandes.

Derfor husk:

Mærkning af honning og voks, samt at notere i logbogen hvor det stammer fra.

Dato for rengøring af slyngerum mm.

Det administrative

Årlig indberetning

For at opretholde din autorisation som økologisk biavler, skal du hvert år senest 10. april lave en ind-

beretning. Her skal du blandt andet oplyse antallet af bifamilier og bigårdens placering.

Årligt kontrolbesøg

Der vil hvert år finde et anmeldt kontrolbesøg sted, hvor personer fra Landbrugsstyrelsen inspicerer den økologiske biavl. Forud for kontrolbesøget modtager du et varslingsbrev, hvor det fremgår, hvad du skal have klar til besøget.

Herudover vil der løbende finde stikprøver sted, hvor den økologiske biavler kan blive udtrukket til et kontrolbesøg. Dette for at sikre, at retningslinjerne for økologisk biavl bliver overholdt. Biavleren skal deltage ved kontrolbesøg, men du betaler ikke for kontrolbesøg.

Logbog

Du skal føre en logbog for hver bigård. Denne skal kunne fremvises ved kontrolbesøg. Logbogen skal indeholde følgende oplysninger

- Bigårdens nøjagtige placering med koordinater, samt nummer på de enkelte stader

Foto Benny Gade

Foto Benny Gade

- Fodring, herunder produkt, datoer, mængder i de stader, hvor det er brugt
- Datoer for fratakning af honning og slyngning
- Vægtopgørelse af stademateriale, opdelt i ikke-naturligt og naturligt materiale
- Forebyggelse og behandling af sygdomme i de enkelte bistader, herunder dato for behandling, og hvad der er behandlet med
- Dato for eventuelle flytninger og baggrund for flytning

Regnskab over ind- og udgående produkter

For at sikre fuld sporbarhed på alle produkter, skal du løbende føre et regnskab over alle ind- og udgående produkter, og Landbrugsstyrelsen skal kunne få adgang til regnskabet. Det vil sige, at hver gang du køber eller sælger et produkt, skal du opbevare dokumentation for det, samt hvad det indeholder, og hvordan det er brugt. Det gælder også, selvom der ikke sker betaling for produktet. Sælger du kun i stalddørssalg er det nok at føre regnskab over solgte mængder.

ØKOLOGIENS PRINCIPPER

Siden økologiens spæde start i 1924 er interessen og efterspørgslen efter økologiske fødevarer vokset, og i dag udgør de økologiske produkter over ni procent af danskernes indkøb af fødevarer. Vi er dermed det land i verden, hvor andelen af solgte økologiske fødevarer i detailhandlen er højest. Flere forbrugerundersøgelser i Danmark har vist, at det hovedsageligt er fraværet af pesticider som får forbrugerne til at lægge økologiske fødevarer i indkøbsvognen. Men også tanken om bedre dyrevelfærd bidrager i væsentlig grad til at det er de økologiske produkter, som vælges frem for konventionelle. Men hvilke ideer og principper ligger egentlig bag økologien?

Fire principper

Ifølge den internationale økologi-organisation IFOAM (International Federation of Organic Agriculture Movements), som repræsenterer økologer fra mere end 120 lande, defineres økologisk jordbrug som: "...et produktionssystem der bevarer jordens, økosystemers og menneskers sundhed. Det beror på økologiske processer, biodiversitet og kredsløb der er tilpasset til lokale betingelser, i stedet for input med negative effekter. Økologisk jordbrug kombinerer tradition, innovation og videnskab for at gavne det fælles miljø og fremme fair relationer og god livskvalitet for alle involverede."

Økologisk jordbrug er baseret på fire grundlæggende principper, som skal danne grundlag for den tilgang økologer har til deres driftspraksis. De fire principper er:

SUNDHEDSPRINCIPPET erklærer, at den enkeltes sundhed og folkesundheden ikke kan adskilles fra økosystemernes sundhed. Målet er at producere nærende fødevarer af høj kvalitet, som kan bidrage til sundhed og trivsel. Derfor bør økologisk jordbrug undgå at anvende kunstgødning, pesticider, medicin og tilsætningsstoffer der kan have uønskede virkninger på sundheden.

ØKOLOGIPRINCIPPET erklærer, at økologisk jordbrug skal ske i overensstemmelse med økosystem og naturlige kredsløb, på baggrund af økologiske processer og recirkulering.

RETFÆRDIGHEDSPRINCIPPET betoner, at økologisk jordbrug bør udføres på en måde, der sikrer retfærdighed for alle involverede parter. Dyrene skal opdrættes under forhold som stemmer overens med deres naturlige adfærd og trivsel, ligesom natur- og miljøressourcer der anvendes til produktion og forbrug bør forvaltes på en måde, der er socialt og økologisk retfærdig, så de også er tilgængelige for fremtidige generationer.

FORSIGTIGHEDSPRINCIPPET siger, at vores forståelse af økosystemer og jordbrug er ufuldstændig og derfor skal der handles med forsigtighed og omtanke, når man påvirker økosystemet igennem jordbrug. Det er med baggrund i forsigtighedsprincippet at økologerne afviser brugen af genmodificerede organismer i jordbrugsproduktionen.

ØKOLOGI I DANMARK

ØKOLOGIENS HISTORIE

1924 Rudolf Steiner (østrigsk filosof m.m.) holder i Tyskland foredrag om, hvordan jord bør dyrkes ud fra hans antroposofiske tanker (interaktion mellem jordbrugets organismer, mennesker og de overnaturlige kræfter fra kosmos (himmel-legemerne) med det formål at styrke jordbrugets og husdyrenes sundhed og dermed produkternes kvalitet). Lægger grunden for biodynamisk landbrug (i dag en gren indenfor økologien). I de næste årtier udvikles andre tanker i Europa og USA om et landbrug uden brug af kemikalier og kunstgødning.

1972 Stiftelse af den internationale økologi-organisation IFOAM (International Federation of Organic Agriculture Movements).

1973 Spirende interesse for økologi i Danmark. De nye økologer er inspireret af biodynamikerne, men deler ikke Rudolf Steiners tro på kosmiske og åndelige kræfter.

1981 Landsforeningen Økologisk Jordbrug stiftes. Foreningen udarbejder regler for økologisk produktion og kontrollerer, at avlerne overholder reglerne.

1987 Folketinget vedtager verdens første lov om statslig kontrol med økologiske produkter.

1989 Landbrugsministeriet præsenterer det røde Ø-mærke.

1991 EU udformer et sæt fælles minimumsregler for økologisk planteproduktion.

1995 Efterspørgslen efter økologiske fødevarer er større end produktionen, og fødevareministeren fremmer en plan for at få flere landmænd til at omlægge til økologi.

2013 Regeringen fremlægger en målsætning om, at det økologiske areal skal være dobbelt så stort i 2020.

2015 Miljø- og fødevareministeren nedsatte Det økologiske erhvervsteam, der bl.a. skal komme med anbefalinger til initiativer, der kan styrke en konkurrencedygtig og markedsdrevet økologisektor.

Kilde

Økologisk Landsforening, www.iloveoko.dk

I 2016 var 3173 bedrifter autoriseret – eller havde ansøgt om autorisation – som økologiske. Det økologiske dyrkede areal er på 216.794 ha (2016) svarende til 8,1% af det samlede danske jordbrugsareal.

Gennemsnitsstørrelsen for de økologiske bedrifter er steget fra 57,6 ha (2007) til 69,6 ha (2016), og dermed er de økologiske bedrifter godt 3 ha større end den gennemsnitlige størrelse for jordbrugsbedrifter generelt.

Økologiske varer har i detailhandlen en markedsandel på 9,6 %, og Danmark er dermed det land i verden, hvor økologiske varer har den største markedsandel. Det er især mejeriprodukter, der efterspørges af forbrugerne.

Kilde

Landbrug & Fødevarer, Danmarks Statistik og Statistik over økologiske jordbrugsbedrifter 2016 – autorisation og produktion. Landbrugsstyrelsen april 2017

MÆRKNINGSORDNINGER

Mærkning af fødevarer har blandt andet til formål at oplyse forbrugeren om produktets oprindelse, holdbarhed og opbevaring. Oplysningerne skal være med til at sikre sporbarhed, så det altid er muligt at finde tilbage til producenten i tilfælde af, at det bliver nødvendigt at trække et parti fødevarer tilbage, som af den ene eller anden grund ikke lever op til standarden for den pågældende fødevarer.

Men fødevaremærkning kan også fortælle noget om produktionsmetoden. Netop oplysningerne om fødevarens produktionsmetode spiller en stor rolle i forbindelse med økologiske fødevarer. Fødevarer, der mærkes som "økologiske", skal være fremstillet af råvarer, som stammer fra autoriserede økologiske landbrug. Derudover skal de overholde særlige krav til sammensætning og forarbejdning.

Da forbrugernes tillid til den økologiske produktionsform er essentiel, er det nødvendigt at beskytte brugen af ordet "økologisk". Af hensyn til forbrugernes tillid til økologi er der i den europæiske økologiforordning¹ fastsat vilkår for både produktion og mærkning af økologiske produkter. Økologiforordningen regulerer de betegnelser, der er forbeholdt økologiske fødevarer (f.eks. "øko-" og "bio-") og fastlægger krav til produktionen, mærkning, sammensætning og forarbejdning af økologiske fødevarer.

Autoriserede økologiske producenter kan anvende EU's økologimærke. Desuden kan økologiske produkter forsynes med nationale økologimærkninger. I Danmark er reglerne for brugen af det røde Ø-mærke fastsat i den europæiske økologiforordning og økologibekendtgørelsen².

Tre mærkningskategorier

Ifølge økologiforordningen må fødevarer kun markedsføres ved brug af betegnelsen økologisk (eller en af de andre forbeholdte økologi-betegnelser) på følgende måde:

- 1) Økologi kan indgå i varebetegnelsen. Her er kravet, at der enten er tale om uforarbejdede økologiske fødevarer (f.eks. økologiske gulerødder) eller forarbejdede fødevarer, der minimum indeholder 95% økologiske landbrugsingredienser (f.eks. økologisk rugbrød).
- 2) Ingredienslisten kan indeholde begrebet økologi. Der er der ingen krav til, hvor stor en andel de økologiske ingredienser skal udgøre af fødevaren. En ingrediensliste kan f.eks. se sådan ud: "Ingredienser: rugmel (økologisk), hvedemel, vand og gær".
- 3) Desuden er der en tredje mulighed, nemlig henvisning til indhold af økologiske ingredienser i samme synsfelt som varebetegnelsen (f.eks. tun i økologisk olivenolie). Brugen af denne form for henvisning er dog begrænset til kun at måtte anvendes når hovedingrediensen er et jagt- eller fiskeriprodukt.

EU's grønne økologimærke

Siden 1. juli 2010 har det været obligatorisk at anvende EU's grønne økologimærke på økologiske færdigpakke-

de fødevarer, der pakkes eller mærkes inden for EU. Det grønne økologimærke må også bruges frivilligt på ikke-færdigpakke- de fødevarer, der er produceret indenfor EU, eller på andre økologiske varer, der er importeret fra tredjelande.

¹ "Økologiforordningen": Rådets forordning (EF) nr. 834/2007 af 28. juni 2007 om økologisk produktion og mærkning af økologiske produkter og om ophævelse af forordning (EØF) nr. 2092/91 se: www.retsinformation.dk

² "Økologibekendtgørelsen": Bek. Nr. 1404 af 3. december 2015 om økologiske fødevarer og økologisk akvakultur m.v. se: www.retsinformation.dk

Når et produkt er mærket med EU's økologimærke betyder det at varen er økologisk og er produceret og kontrolleret efter bestemmelserne i økologiforordningen. Det er en forudsætning at fødevarer kan betegnes som økologisk i varebetegnelsen, og mærket må derfor ikke sættes på delvist økologiske fødevarer. Når EU's økologimærke anvendes skal der samtidig mærkes med kontrolkodennummer og råvarens geografiske oprindelse.

Alle fødevarer mærket med EU's økologimærke skal samtidig mærkes med enten:

- "EU-jordbrug" - hvis landbrugsråvarerne er produceret i EU
- "ikke-EU-jordbrug" - hvis landbrugsråvarerne er produceret i tredjeland
- "EU/ikke-EU-jordbrug" - hvis en del af landbrugsråvarerne er produceret i EU, og en anden del er produceret i tredjelande.

"EU-jordbrug" eller "ikke-EU-jordbrug" kan erstattes af eller suppleres med angivelsen af et land i de tilfælde,

hvor alle landbrugsråvarerne, der indgår i produktet er produceret i det pågældende land - f.eks. "Dansk jordbrug".

EU-logoet kan desuden forsynes med andre økologimærker.

Private kontrolorganer kan supplere økologiforordningens bestemmelser med egne standarder, men uanset hvilke private mærker der er anvendt, vil økologiske fødevarer, der markedsføres i EU, som minimum overholde økologiforordningen.

Det røde Ø-mærke

Det røde Ø-mærke blev indført i 1989. Mærket er en garanti for, at et økologisk produkt er kontrolleret af de danske myndigheder, som fører kontrol med de jordbrug og virksomheder der producerer, forarbejder, pakker eller mærker de økologiske varer i Danmark. Ø-mærket kan frivilligt anvendes i mærkningen af fødevarer, når disse markedsføres som økologiske i varebetegnelsen.

Det er en betingelse, at mærkningen med Ø-mærket

foretages af en virksomhed, der er omfattet af de danske myndigheders økologikontrol.

Varer fra udlandet kan også være forsynet med det røde Ø-mærke, hvis den seneste forarbejdning eller mærkning er sket under den danske økologikontrol. EUs regler siger nemlig, at udenlandske varer kan få det danske Ø-mærke, så længe de lever op til produktionslandets egne fortolkninger af EUs regler.

I Danmark eksisterer der to Ø-mærker, nemlig et til produkter og et til markedsføring:

Ø-mærket med teksten

"Statskontrolleret økologisk"

Dette mærke kan frivilligt sættes på økologiske fødevarer samt visse økologiske nonfood produkter (f.eks. økologisk hunde- og kattemad). Ø-mærket må udelukkende anvendes på fødevarer, når disse markedsføres som økologiske i varebetegnelsen (delvis økologiske fødevarer må derfor ikke mærkes med Ø-mærket). Ø-mærket fortæller forbrugeren at det er de danske myndigheder, der har ført kontrol med den gård eller virksomhed, der sidst har forarbejdet, pakket eller mærket produktet.

Markedsførings Ø-et

Ø-et uden tekst må udelukkende anvendes til markedsføring og som reklame for økologiske fødevarer som overholder økologiforordningen. Dette Ø-mærke kan anvendes ved markedsføring af alle økologiske fødevarer, uanset om de er mærket med Ø-mærket med teksten "statskontrolleret økologisk" eller ej.

Markedsførings Ø-et må med ganske få undtagelser (f.eks. æg og slagtekroppe) ikke anvendes på selve den økologiske fødevarer, men kun på skilte eller i markedsføringsmateriale.

Hvem kontrollerer økologien

Formålet med økologikontrollen er at sikre, at virksomhederne overholder økologireglerne, således at kun fødevarer, der er produceret på kontrollerede økologiske landbrug, ender som økologiske varer i butikkerne. Denne kontrol skal medvirke til, at forbrugeren har tillid til økologiske varer. Da der ikke findes egentlige analytiske metoder til at påvise om en given fødevarer er økologisk eller ej, så er kontrollen baseret på en gennemgang af virksomhedens dokumenterede egenkontrol.

Kontrol og administration af Ø-mærket er fordelt mellem Landbrugsstyrelsen (økologisk landbrugsproduktion og de tilhørende forsyningsvirksomheder) og

Fødevarestyrelsen (den videre forarbejdning og handel med økologiske fødevarer).

Ifølge økologiforordningen skal virksomheder underlagt økologikontrol have mindst ét årligt kontrolbesøg. Desuden udføres stikprøvekontroller og resultaterne af kontrollerne udgives i form af en årlig kontrolrapport. Økologiske fødevarer skal mærkes med et kodenummer på den kontrolinstans, som har stået for kontrollen hos virksomheden. Da det i Danmark er to forskellige styrelser, der står bag kontrollen, vil man også kunne opleve to forskellige kontrolnumre.

Import og brug af Ø-mærket

Afhængig af varens oprindelse skelnes der mellem samhandel (dvs. når den "importerede" vare kommer fra et andet EU-land) og import fra tredjelande (dvs. fra lande uden for EU). Handel med varer mellem EU-lande og de såkaldt EØS-lande (som foruden EU-landene også tæller Norge, Island og Liechtenstein) betragtes som samhandel.

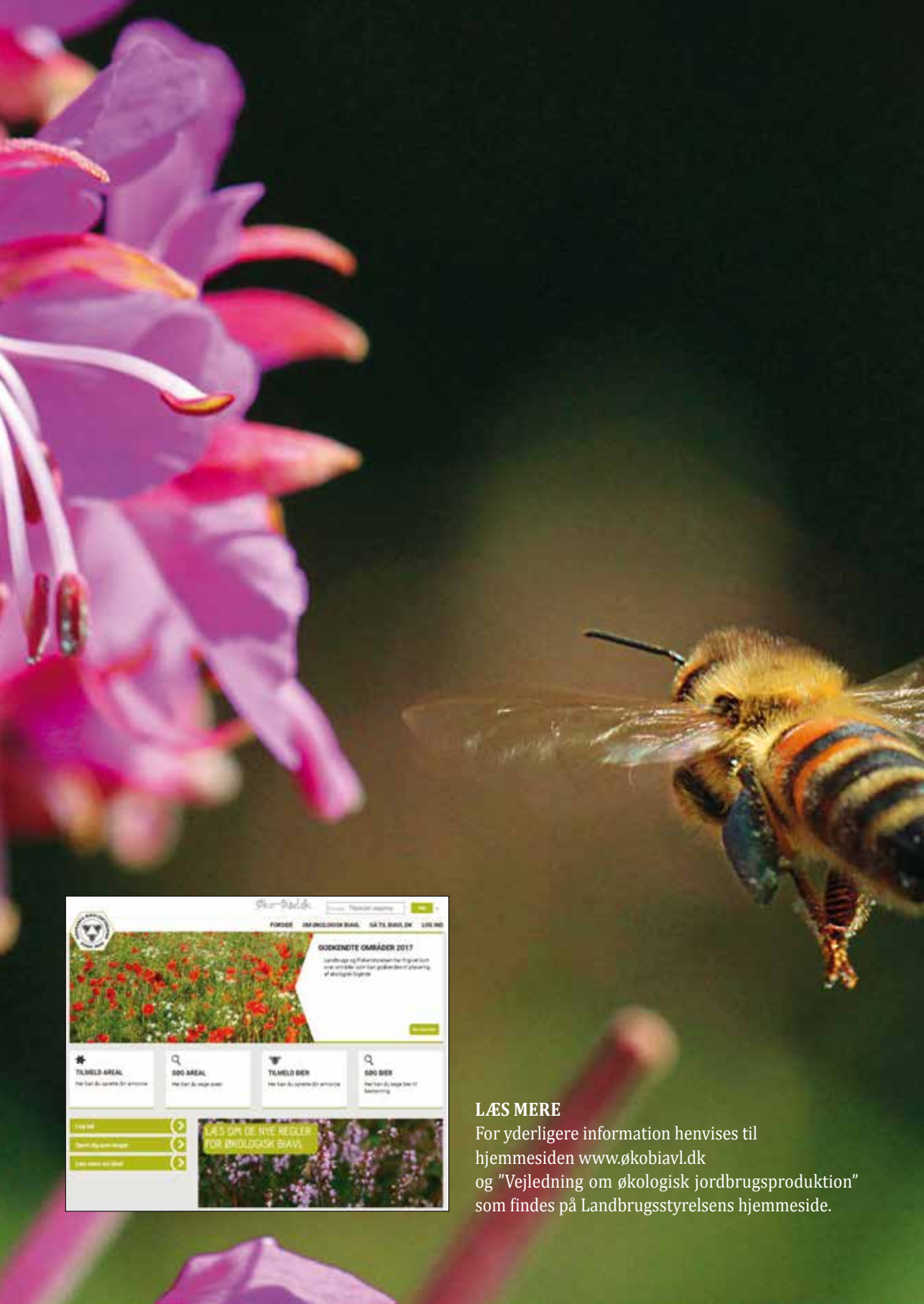
Fødevarer kan forhandles som økologiske indenfor EU, når de opfylder kravene i økologiforordningen, men er der tale om import fra tredjelande, skal den økologikontrollerede importør sikre sig, at fødeva-

rerne er produceret og kontrollerede efter regler, der svarer til EU-reglerne. Når en fødevare først er blevet importeret til et EU-land i henhold til økologiforordningens bestemmelser, betragtes videre handel inden for EU ikke som import, men som almindelig samhandel. Importerede økologiske fødevarer kan forsynes med det røde Ø-mærke – dog må mærkningen kun ske af en virksomhed, der er underlagt økologikontrol af de danske myndigheder.

Anprisninger

Generelle oplysninger om de økologiske produktions- og fremstillingsprincipper er tilladt, forudsat naturligvis at oplysningerne er korrekte. Det skal fremgå, at oplysningerne gælder generelt for økologisk produktion, og ikke kun for det enkelte produkt, f.eks. "I økologisk jordbrug anvendes ikke sprøjtemidler mod ukrudt".

Det er ikke tilladt at anvende vildledende anprisninger som f.eks. "I produktionen af dette økologiske produkt er der ikke anvendt GMO". En sådan anprisning er vildledende, da det ifølge økologiforordningen ikke er tilladt at anvende GMO.

LÆS MERE

For yderligere information henvises til hjemmesiden www.økobiavl.dk og "Vejledning om økologisk jordbrugsproduktion" som findes på Landbrugsstyrelsens hjemmeside.